

P A V E L U S O V

**POWSTANIE,
KONSOLIDACJA
I FUNKCJONOWANIE
REŻIMU
NEOAUTORYTARNEGO
NA BIAŁORUSI
W LATACH
1994–2010**

Ze wstępem
TOMASZA STRYJKA

Institut Studiów Politycznych
Polskiej Akademii Nauk
Warszawa 2014

Spis treści

Neoautorytaryzm trwałą alternatywą dla demokracji? Przypadek współczesnej Białorusi (<i>Tomasz Stryjek</i>)	9
Wprowadzenie	19
I. Geneza pojęcia neoautorytaryzmu w świetle teorii autorytaryzmu	23
Typy reżimów niedemokratycznych	24
Przemiany ustrojowe a modyfikacja reżimów autorytarnych	33
Neoautorytarny reżim polityczny	40
II. Polityczny reżim na Białorusi: teorie, koncepcje, definicje	47
Reżim białoruski w oficjalnej nauce politologicznej	48
Poglądy niezależnych badaczy białoruskich	54
Opisy reżimu białoruskiego w nauce zachodniej	60
Cechy wyróżniające białoruski reżim polityczny – dlaczego neoautorytaryzm	66
Reżim białoruski w odniesieniu do teorii totalitaryzmu	67
Reżim białoruski a koncepcja sułtanizmu	82
Reżim białoruski: między autorytaryzmem i neoautorytaryzmem	93
III. Podstawy historyczne i polityczne kształtowania się neoautorytarnego reżimu politycznego na Białorusi	101
Społeczne i polityczne źródła i warunki kształtowania się reżimu neoautorytarnego na Białorusi	101
Rozwój historyczny miast białoruskich a wpływ ich dzisiejszego stanu kulturowo-społecznego na procesy polityczne w kraju	105

Geneza pojęć polityki i demokracji	107
Miasto i wieś: konflikt ducha	110
Rozwój i upadek miast na Białorusi	113
Problem demokratyzacji po upadku ZSRR	122
Społeczne i gospodarcze przyczyny ustanowienia niedemokratycznych rządów na Białorusi w latach dziewięćdziesiątych	125
Postać Łukaszenki a rewolucja wyborcza w roku 1994	127
Mechanizmy kształtowania się i konsolidacji reżimu neoautorytarnego na Białorusi po wyborach 1994 roku	133
Wzmocnienie władzy prezydenta, referenda w roku 1995 i 1996 – zmiana konstytucji oraz budowanie pionu administracyjnego	134
Proces konsolidacji reżimu neoautorytarnego po roku 1996	139
Struktura państwowego aparatu administracyjno-biurokratycznego	143
Gospodarka a reżim neoautorytarny	148
Reżim neoautorytarny a kryzys finansowy 2011 roku	158
IV. Mechanizmy legitymizacji reżimu neoautorytarnego	161
Imitacja demokracji jako sposób legitymizacji reżimu niedemokratycznego i sterowania społeczeństwem	162
Funkcje wyborów i struktura procesu wyborczego na Białorusi	164
Rola instytucji społecznych i politycznych w legitymizacji reżimu politycznego	180
Instytucje państwowe – parlament, Powszechne Białoruskie Zgromadzenie Narodowe	181
Cerkiew prawosławna i władza w reżimie neoautorytarnym	185
Partie polityczne, prorządowe organizacje pozarządowe a proces tworzenia społecznych i politycznych struktur masowych	190
Prorządowe organizacje młodzieżowe	194
<i>Quasi</i> -partyjna organizacja pozarządowa <i>Biała Rus'</i>	197
Proreżimowe partie polityczne	203
V. Polityzacja i indoktrynacja społeczeństwa białoruskiego	207
Ideologia państwowa i ideologia państwa: usprawiedliwienie rządów niedemokratycznych na Białorusi	208
Tworzenie ideologii państwa białoruskiego	210
Funkcje ideologii państwa	218
Funkcja mobilizacji	219
Funkcja legitymizacji	220
Funkcja informacyjno-manipulacyjna i edukacyjna	224
Praktycyzm ideologii państwa białoruskiego a jej odbiorca	229
Struktura systemu ideologicznego w społeczeństwie białoruskim	232

Propaganda i media masowe na Białorusi jako instrument indoktrynacji i polityzacji społeczeństwa w reżimie neoautorytarnym	237
Rynek medialny na Białorusi	240
Telewizja i radio	243
Prasa	250
Internet	252
Media masowe jako instrument propagandy państwowej	257
VI. Kontrola polityczna a miejsce i rola instytucji społecznych, organizacji opozycyjnych w warunkach funkcjonowania reżimu neoautorytarnego	267
Formy i metody represji oraz kontroli politycznej w reżimie neoautorytarnym	268
Opozycja białoruska jako mechanizm ukrytej kontroli politycznej	276
Polityka reżimu neoautorytarnego w stosunku do instytucji społecznych i jej skutki	289
Edukacja i kontrola państwowa	289
Kultura i sport a kontrola polityczna	297
Zakończenie	309
Wykaz białoruskich partii, upolitycznionych organizacji pozarządowych i ruchów społecznych	319
Wykaz skrótów	323
Bibliografia	325
<i>Содержание</i>	347
<i>Summary</i>	349
Indeks nazwisk	351
Aneks: Fotografie	357